

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund, uafhængig økonom og velfærdsforsker - cand. scient. adm.

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

ER EUROPROJEKTET EN TRUSSEL MOD VELFÆRD OG DEMOKRATI I EU?

Europrojektet synes ikke blot at føre til sparepolitik på bekostning af velfærdsstaten, men også en magtcentralisering på bekostning af demokratiet

Euroen ensbetydende med sparepolitik.

Udvikling omkring Grækenland har på mange måder stillet fokus på en række grundlæggende problemer omkring europrojektet og EU's valutaunion. På trods af de negative konsekvenser af sparepolitikken har EU toppen som valgt at fortsætte og intensivere denne med nye massive krav om budgetforbedringer i Grækenland.

Men sparepolitikken overfor Grækenland er ikke et særtilfælde. Tværtimod har den samme politik i større eller mindre udstrækning har været ført overfor alle Sydeuropæiske lande. Ja faktisk har det i den grad været den anbefalede økonomiske politik i hele EU efter finanskrisen og efter gældskrisen, at den er blevet indskrevet som den anbefalede, ja "nødvendige politik" i både europluspagten og finanspagten. Mens ønsker fra europæisk fagbevægelse og fra centrum – venstre partier og regeringer i EU om en vækst – og beskæftigelsesorienteret, lempelig økonomisk politik er blevet ignoreret.

Et gennemgående træk for alle sydeuropæiske lande også har været, at EU primært har ydet lån til at tilbagebetale eksisterende lån (og dermed gøre EU's egne storbanker fri af deres långivning). Mens der ikke er blevet givet EU støtte til investeringer, produktivitetsudvikling og jobskabelse på trods af, at der i eurozonen og EU er et grundlæggende problem omkring lavere produktivitet og konkurrenceevne i de sydeuropæiske økonomier i forhold til Nordeuropa.

At EU således konstant har ført sparepolitik og ikke vækstpolitik kan ikke betragtes som nogen tilfældighed, men ligger i direkte forlængelse af de "Konvergenskriterier" for medlemskab af ØMU'en, som lå i "Vækst – og Stabilitetspagten" og som senest er nedfældet i udvidet omfang i "Finanspagten".

Her handler målene for europrojektet netop ikke om vækst og beskæftigelse, men om monetaristisk inspirerede målsætninger om balance på de offentlige finanser gennem snævre grænser statsunderskud og statsgæld og dermed for finanspolitikken.

At disse snævre grænser umuliggør en vækst- og jobskabende økonomisk politik og dermed kun vil muliggøre en neoliberalistisk ”austerity” politik viser EU s håndtering af gældskrisen i Sydeuropa. Her har recepten for den økonomiske politik været en såkaldt ”intern devaluering”, hvor lønninger og arbejdsvilkår forringes og hvor navnlig offentlige ydelser og offentlig beskæftigelse beskæres.

Den gennemgående konsekvens af den af europoprojektets målsætninger og den bagvedliggende monetariske økonomiske filosofi afledte økonomiske politik har således været en tilbagerulning af velfærdsstaten i de kriseramte EU – lande – en tilbagerulning, som i det græske tilfælde synes endeløs og at måtte ende med velfærdsstatens fuldstændige afskaffelse her.

Europrojektet har således ikke bare indskrænket det økonomiske politiske mulighedsrum til sparepolitik og udbudsøkonomisk politik, men den gennemgående politik anbefaling har som anført været en neoliberalistisk inspireret ”austerity” politik med sigte på indskrænkning og tilbagerulning af velfærdsstaten.

Europrojektet medfører centralisering

En sådan reduktion af velstand og velfærd for den brede befolkning kan naturligvis ikke ske uden protester fra store vælgergrupper, hvilket jo også er set i diverse sydeuropæiske lande, navnlig Grækenland og Spanien.

Derfor er det ikke tilfældigt, at der parallelt med sparepolitikken har været en stigende tendens til centralisering af den økonomisk politiske magt i EU – toppen, ja endog uden for denne i de helt udemokratiske institutioner, ECB og IMF.

Denne centralisering har fra EU toppens side været et svar på det grundlæggende problem, at den økonomiske politik i EU ikke er besluttet gennem en fælles europæisk demokratisk proces, men primært er forankret i EU – institutionernes top og dermed savner demokratisk legitimitet.

Man kan spørge, om centraliseringen af magten i EU – toppen slet og ret har skullet løfte beslutningsmagten for den økonomiske politik væk fra det demokratiske niveau og dermed bringe sparepolitikken udenfor rækkevide af modstanden i de nationale demokratier imod austerity-politikken?

Det er af mange iagttagere blevet peget på som et problem, at der i forbindelse med finanspolitikken mangler en demokratisk fastlæggelse heraf i EU regi.

Men som det græske eksempel mest ekstremt viser, så er manglende demokrati i forbindelse med sparepolitikens fastlæggelse ikke et problem, men tværtimod løsningen på hvordan den gennemføres på trods af folkestyret.

Med andre ord synes europoprojektet ikke blot gennemgående at resultere i sparepolitik på bekostning af velfærdsstaten, men også en magtcentralisering på bekostning af demokratiet.